

יום רביעי י"ג באלול תשס"ג, 10 בספטמבר 2003

העמוד הראשון

המהדורה המודפסת

200 מיליון - מהישיבות לממלכתי ולממ"ד

מאת ראלי סער

כספי תקציב הישיבות שהועברו למשרד הדתות יחולקו מעתה, ברובם, לבתי הספר הממלכתיים-דתיים, ובחלקם לבתי הספר הממלכתיים. לעומת זאת, המוסדות החרדיים יינזקו מאוד; כך עולה ממסמך הקריטריונים שגיבשה הוועדה לחלוקת התקציבים לתגבור מדעי היהדות, בראשות סגן שרת החינוך צבי הנדל. שרת החינוך, לימור לבנת, ומנכ"לית משרדה, רונית תירוש, אימצו את המלצות הוועדה בימים האחרונים.

לפני כחצי שנה אסר היועץ המשפטי לממשלה, אליקים רובינשטיין, על המשך התמיכות ממשרד הדתות לישיבות בהן לומדים נערים, משום שישירות אלו תוקצבו במקביל כבתי ספר על ידי משרד החינוך. היועץ קבע שמדובר בכפל תמיכות אסור, והורה להעביר את הכסף - כ-240 מיליון שקלים - למשרד החינוך. עוד נקבע, כי הכסף יועד בעתיד גם לחלוקת תקציבי תגבור לימודי היהדות לכיתות ז'-י"ב, אך יחולק לפי קריטריונים שווים בין כל זרמי החינוך; עדיין לא ברור אם מלוא הסכום יחולק או רק כ-200 מיליון, אך המקצועות הנכללים בקריטריונים לקבלת התקציב הם תנ"ך, תורה שבעל-פה (משנה או גמרא), מחשבה והגות יהודית, הלכה, חגי ומועדי ישראל.

ועדת הנדל שמה קץ לאפליה התקציבית כלפי בתי הספר הממלכתיים-דתיים. על תלמידי י"ב בבתי ספר אלה לעבור בחינת בגרות בתורה שבעל-פה (תושב"ע), כתנאי לקבלת תעודת בגרות. עד כה, משרד החינוך לא מימן את תחום הלימוד הנוסף, שאינו מחויב בבתי הספר הממלכתיים. ההורים חויבו לממן את שעות הלימוד הנדרשות להכנה לבחינת הבגרות בתורה שבעל-פה. החל משנת הלימודים הנוכחית, תלמידי י"ב וכן המורים המכינים אותם לבחינת הבגרות בתושב"ע, יתקצבו בידי משרד החינוך, לפי מפתח שקבעה ועדת הנדל. להערכת הנדל, סעיף מימון בחינת הבגרות בתושב"ע יהיה כ-60 מיליון שקל בשנה. שאר הכסף (142-183 מיליון שקלים בשנה) יחולק בין בתי הספר הממלכתיים, הממלכתיים-דתיים והחרדיים. להערכת הנדל, כ-1,300 מוסדות חינוך, יהנו מתקציב תגבור לימודי היהדות.

ועדת הנדל קבעה חמישה קריטריונים כתנאי לקבלת התקציב לתגבור מקצועות היהדות: תוספת שעות לימוד מדעי היהדות ומעבר לתוכנית הלימודים שמשרד החינוך מחייב. בחטיבת הביניים בבתי הספר הממלכתיים, לדוגמה, תלמיד מחויב בחמש שעות לימוד שבועיות במקצועות היהדות - ארבע שעות תנ"ך ושעות מורשת ישראל. בתי ספר ממלכתיים שיחפצו ללמד יותר מכך, יקבלו תוספת מימון של עוד 4-19 שעות לימוד שבועיות, בהתאם להיקף תוכניות הלימוד; בפועל, קשה לראות בתי ספר ממלכתיים רבים שירצו לנצל את התוספת הזו. ייתכן שהיא תשרת את רשת תל"י - תגבור לימודי היהדות המסורתית.

ועדת הנדל הבחינה בין בתי הספר החילוניים לבתי הספר הדתיים והחרדיים. בעוד שקצובת השעות המינימלית לחינוך הממלכתי לתגבור לימודי יהדות תהיה ארבע שעות שבועיות לכיתה, בחינוך הדתי והחרדי המפתח המינימלי נקבע לשש שעות שבועיות לכיתה.

הנדל סבור, כי "מתקציב תגבור לימודי היהדות ייהנו, מלבד בתי הספר הממלכתיים-דתיים, גם תלמידות האולפנות והתלמידות החרדיות שניגשות לבחינות הבגרות".

עו"ד גלעד ברנע, שהגיש לפני כשנתיים עתירה לבג"ץ ובעקבותיה הורה היועץ המשפטי לממשלה על ביטול כפל ההקצבות למוסדות הלימוד בהוראת מקצועות היהדות, סבור שוועדת הנדל מקפחת את מערכת החינוך הממלכתית. "הקריטריונים של ועדת הנדל אינם שוויוניים", הוא אומר. "הוועדה יצרה אפליה בתקציבים לטובת המגזר הממלכתי-דתי והחרדי".

ועדת הנדל לחלוקת התקציבים לתגבור מדעי היהדות, בראשות סגן שרת החינוך צבי הנדל, קבעה עוד כמה קריטריונים שמאפשרים קבלת כספים - רובם מיועדים רק למוסדות דתיים - ובהם שעות תפילה וימי לימוד בנושאי יהדות בימי החופשה. ניתן לקבל גם תקציב בעבור העסקת דמות רוחנית. בתי הספר הממלכתיים יתקשו לעמוד בקריטריון זה, אבל ראוי לציין שאין כל חובה שהדמות הרוחנית יהיה רב אורתודוקסי. רב רפורמי, למשל, בהחלט עומד בקריטריונים, או מורה למדעי היהדות בעל השכלה גבוהה במיוחד. ניתן לקבל מימון גם לספריית ספרי תורה או לספריית ספרי יהדות. בבתי הספר הממלכתיים, היקף הספרייה המינימלי הוא שני ספרים לתלמיד.